

Oponentský posudek na práci Vladimíra Kadlece Rusko a Kaliningradská oblast: Řešení exklávních problematiky v letech 2000-2009

Jak již sám název napovídá, Vladimír Kadlec se ve své práci věnuje problematice specifického území Ruské federace, tedy Kaliningradské oblasti. Zabývá se problematikou jejího postavení na politické i ekonomické úrovni a také ve vojenské sféře, s tím, že hlavním předmětem zájmu jsou proměny za vlády prezidenta Vladimíra Putina. Správně ale nezapomíná ani na předcházející vývoj, který má vliv na debaty o postavení regionu nejen v rámci Ruské federace, ale i pro vztahy se státy s ním sousedícími. I z toho důvodu považuji přeci jen rozsáhlejší úvodní část za naprosto odpovídající.

Autor pro svoji práci využil teorii enkláv ruského vědce Jevgenije Vinokurova. Jasně tak vysvětluje rozdíl mezi exklávou a enklávou. Sleduje především vztahy s centrem, ale i s okolím a jejich vzájemné interakce. Zde lze mít některé dotazy spíše k samotné teorii. Například na str. 9 autor na základě teorie tvrdí, že v lepší ekonomické situaci jsou exklávy, které jsou otevřené vůči okolí, než ty, které jsou propojené s mateřským státem a uzavřené vůči svému okolí. Nicméně, jako případ první uvádí Büssingen, německou exklávu ve Švýcarsku, za příklad druhých bere středoasijské exklávy. Tyto příklady působí přinejmenším sporně, hlavně pro jejich nízkou míru porovnatelnosti. Jistým drobným problémem se může jevit i fakt, že další autoři (str. 10) jsou citováni na základě Vinokurovovy knihy.

K úvodu lze mít některé další výhrady. Například zde chybí vysvětlení struktury práce. Dalším prohřeškem je pak kritika literatury. Autor se až příliš snažil zahrnout většinu použité literatury, trpí tím následně její hlubší rozbor. Každé knize je tak věnována jedna až dvě věty, které nestačí pro vymezení místa předkládané práce v současném výzkumu. Jinak ale autor jasně a srozumitelně definuje svoji výzkumnou otázku, v závěru na ni srozumitelně a přesvědčivě také odpovídá.

Samotná stať začíná historickým přehledem zobrazujícím vztahy mezi regionem a jeho okolím. Pasáž je sice ložena naprosto logicky, přesto působí poněkud chaoticky. Autor se pokusil sledovat nikoli čistě chronologickou strukturu, ale snažil se sledovat vztahy i po problémové linii. Dochází pak k jistému zmatení čase. Patrné je to například ruského obsazení Königsbergu v době sedmileté války, je řazeno jinam, než do kapitoly Východní Prusko pod vládou Hohenzollernů, jmenovitě až za problematiku meziválečného vývoje. Jistý chaos ve struktuře je pak patrný z celé práce.

Autor se dále zabývá ekonomickým vývojem. Zde by možná, jako součást širšího textu, bylo záhodno zmapovat i vývoj během perestrojky. To ale nemůže být výtkou, jedná se

o období mimo hlavní autorův zájem. Problémem se může jevit to, že Vladimír Kadlec nezačlenil do textu pasáž o proměně fiskálního federalismu v Rusku jako takového. Tento kontext tam logicky chybí.

Otázku vzbuzuje autorovo tvrzení o větším propadu Kaliningradu v transformačním období, než tomu bylo u Ruska jako takového (str. 28). Dokládá jej na propadu v zemědělství a průmyslu. Zde se ale nabízí otázka, jestli propad v těchto dvou sektorech nebyl způsoben spíše reorientací na obchod, zvláště v kontextu změny struktury zaměstnanosti, kterou autor uvádí na stránce 35. Poněkud cimrmanovsky působí výčet růstu HDP za roky 1999-2005 v porovnání s celoruským. Daleko lépe by zde bezpochyby posloužila tabulka.

Práce se také nevyvarovala překlepů a chyb. Na druhou stranu je nutné zmínit, že jejich množství rozhodně není gigantické, i když je přeci jen škoda, že se vyskytují (celé Kaliningradské oblast-str. 24, našich – 31, ekonomy 34 atd.).

Nicméně, autor předložil velmi zajímavou práci založenou na obrovském množství primárních i sekundárních zdrojů. Bohužel, poněkud chaotická struktura, slabší kritika literatury a některé chybějící aspekty mne nutí navrhnout známku **velmi dobře**.

V Praze dne 15. června 2010

Mgr. Karel Svoboda Ph. D.